

Ohjeita sairauskertomusten valmistamiseen.

Kun lääkärinapua on haettava ilman että lääkäri voi nähdä sairasta, on aina annettava mieluummin kirjallinen sairauskertomus, sisältävä seuraavat kohdat, sikäli kuin niitä kuhunkin taudintapaukseen voidaan sovittaa, ja täydellinen selonsaanti vaatii, koska lääkäri muutoin kenties **ei voi antaa mitään neuvoa.** Seuraavista seikoista on mahdollisuuden mukaan selko tehtävä:

1. Sairaas **Nimi, Sukupuoli, Ikä ja Ammatti; Ruumiinrakennus ja Luonne:** lihavako vai laiha, valko- tai tummaverinen, voimakas tai heikko, verevä, ärtyinen; **Taipumus taudillisuuteen.**
2. **Terveystila** lapsuudesta asti, mitä tautia on lapsena sairastanut, kuumeita, rohtumia, haavoja j. n. e. sekä miten ne ovat tulleet parannetuiksi. Onko hän yleensä ollut sairaalloinen ja millä tavoin.

Naisilla: ovatko kuukautiset (kuukausjuoksu) säännölliset, koska ne ensi kertaa ilmestyivät, tulivatko ne myöhään tai aikaisin, koska ne viimeksi olivat; onko nainen koskaan tai useampia kertoja synnyttänyt lapsia tai onko hänellä ollut keskenmeno; onko hän rasakaana tai imettäkö hän, sekä kuinka kauvan sitä on kestänyt. •

3. Kuinka **nykyinen tauti on alkanut ja pitkittynyt.** Onko se tullut äkkiä vai vähitellen useampia päiviä kestäneen romustelemisen jälkeen. Päivä, jolloin sairas ensin alkoi voida pahoin, onko hänen täytynyt panna maata ja milloin, onko tauti alkanut vilunpuistatuksilla, väristyksillä, kivulla ja hellyydellä koko ruumiissa, vaiko erityisissä ruumiinosissa, onko huomattu taudin **pahentuvan** joinakin määrättyinä aikoina vuorokautta tai joka toisena tai kolmantena päivänä. — Onko nykyään tai onko äskettäin ollut **muita, samalla tavalla sairaita henkilöitä** talossa tai naapuristossa?

4. Mitä **lääkkeitä on käyretty**: Oksennuslääkkeitä, ulostuslääkkeitä, koska ja minkälaisella vaikutuksella. Käytetyt reseptit ovat lähetettävät myötä.
5. **Taudin nykyinen tila**: Missä sairastuu enimmänsä kipua? Yleinen pahoinvointiko; kuume, milloin aikaan päivää se tulee, lisääntyy ja vähenee, seuraako, vai eikö, sen mukana huomattava väristys, kuumuus ja jano. Loppuvatko **voimat** äkkiä, vai ovatko jotakuinkin säilyneinä.
6. **Ihon** laatu: pehmeäkö tai karkea, kohtalaisen lämmin tai polttavankuuma, kostea ja kuiva; hikeä, yleensä vaiko vaan muutamissa ruumiinosissa, kylmä, lämmin, tahmea; rohtumia, haavoja tai rakkoja suussa, nenässä tai muissa paikoissa; korkeita, tunnusteltaissa nystyräisiä eli tasaisia pilkkuja koko ruumiissa tai muutamissa ruumiinosissa: punoitusta, joka katoaa sormella painettaessa; syhelmää; kesimistä; ajetusta: pehmeä, kova, valkoinen, punainen, arka, näkyvä merkki sormen jälestä, jolla sitä painetaan; vuotoa, väri: punainen, kalpea, keltainen, tuhkanharmaa.
7. **Kipu, hellyys**, joka lisääntyy tai lieventyy painamisesta, tai on muuttelua, eli ajettumista, punoitusta, tavattoman kova kohta jollakin määrättyllä paikalla ulko- tai sisäpuolella.
8. Sairaalan **asento**: istuminen, makaaminen seljällä, jommallakummalla kyljellä, vaikeus muuttaa asentoa.
9. **Valtimon** tykytyksen voima ja nopeus, kellon mukaan luettuna, kuinka monasti se sykkähtää minuutissa, tasainen tai epätasainen sykkiminen; sydämentykytys.
10. **Miellala**: epätasainen, ärtyinen, tunteellinen; närkäs; tuskaa, levottomuutta, iloa, itkuja, naurua, mietiskelemisiä (minkä asiain).
11. **Unen** suhteet: tyyni, hyvä, niukka, levoton, unennäköjen keskeyttämä; unettomuus, alituinen unenvieno, nukkumatauti; painajainen.
12. **Tahdottomia liikkeitä**: väristystä, vapistuksia, kouristuksia, kaatuvatautiä. **Rampeutta**.
13. **Päänsärkyä** sisä- tai ulko-osissa: jumottavaa, vihlova, painavaa, yleinen tai jossakin kohdassa; yhtämittäinen, jaksottain (määrättyinä aikoina). Pyöräytystä,

hourailemista, kiivasta tai hiljaista. Sairas raivoaa ja tahtoo ulos eli makaa hiljaa, tylsänä ja välinpitämättönnä, poimiskelee peittoa ja tavoittelee tyhjää; tunnottomuus.

14. **Kasvot** näyttävät: terveiltä, kivulloisilta, keltaisilta, punaisilta, ajettuneilta.
15. **Silmät**: punaiset, kuivat, kirvelevät, pakottavat, arat päivälle, vuotavat. **Katse**: hurja, huumehtunut, raukea, levollinen. **Vika näössä**: jää, kaihi, täpliä.
16. **Korvat**: suhinaa, sointia, vuotoa, kuivunutta eli korvavahan (vaikun) puute toisessa tai molemmissa korvissa; vika kuulossa.
17. **Nenä**: lisääntynyt, vähentynyt eli muuttunut nenälima, vetinen, sakea, märkämäinen, verinen, haiseva; kuivuus, tukkeuminen, aivastus, nuha, vuoto, haavoja, ajetus; omituisuuksia eli vikoja haistamiseen nähden.
18. **Suu**: huulet kuivat, limanpeittämät, halkeilleet, rakkalaiset; paksu ylähuuli. **Hampaat**: särkyä, syöpyneet. **Ikeneet** paisuneet, sienimäiset, haavoittuneet, vuotavat. **Kieli**: (yleensä tai reunoilta) luonnollinen, punainen, valkoinen, keltainen, tummanruskea, sileä, nystyräinen, nukkainen, kuiva, halkeillut, kostea, limaskainen, ajettunut; sylki runsaampi, pahaltahaiseva, vähentynyt; suupielen tautia.
19. **Puhe**: tavallinen, vilkas, raukea, tarkoitusta tapaileva; käheys; puhumattomuus.
20. **Kita**: nieleminen vaikeata; kita näyttää punoittavalta, ajettuneelta, haavoittuneelta; pitkä kitakieleke; pöhötyneet mielurauhaset.
21. **Maku**: paha, mädäntynyt, karvas, ei mitään makua; **Ruokahalu**: liiallinen, huono, ei ole ollenkaan; väkevin aamusilla eli määrättyinä aikoina päivällä: muutamain erityisten ruokalajien halu.
22. **Jano**: lisääntynyt, vähentynyt; muutamain juomien, happamien, imeläin halu.
23. **Kaula**: tuntevia kuumuja leuvan ja korvien alapuolella, ajetusta, kipua, kankeutta, niskan taipumista taaksepäin.
24. **Hengitys**: lyhyt eli pitkänveteinen (kuinka monta sisäänhengitystä minuutissa), epätasainen, huokea, estee-

- tön eli raskas ja läähättävä; kuorsaava, vinkuva, koriseva; tuottaako se kipua, pistosta eli painoa ulkopuolelle eli sisäpuolelle rintaan (kummalleko sivulle) varsinkin syvemmältä sisäänhengittäessä. Hengenahdistusta liikkuessa; haukoitusta.
25. **Yskä**: kuiva ja tykyttävä; huokeasti tai vaikeasti yskittävä räkä (valkovahtoista, punaisenruskeata, sitkeätä, keltaista); usein eli kuurottain tuleva, vaikein aamusella eli yöllä; verensylkyä, oksentamista eli lisääntyneitä rinnankipuja ja vaikeutta maata jommalla-kummalla kyljellä.
26. **Röyhtäyksiä**, maistuen ruualta taikka ei; härskiä, happamia, mädäntyneitä; ainoastaan ilmaa; suuhun kokoontun runsaasti kuumaa vettä, varsinkin aamusella (vesikohtaus).
27. **Sydänala**: hellyyttä ennen eli jälkeen ruuan, lisääntyy eli vähentyy painettaessa; imemistä, poltetta tai muuta vastenmielistä tunnetta.
28. **Yökkäystä** eli **oksetusta** mahan ollessa tyhjänä eli heti ruuan jälkeen; pahoinvointia muutamista erityisistä ruokalajeista; oksennuksessa näkyy: ruokaa, limaa, sappea, matoja.
29. **Alaruumis** (maha): turvonnut, kova eli sisäänpainunut; poltetta, nipistelemistä, ähkyä, tuskia, vihlomisia, ilmanpullistuksia; kipuja ja hellyyttä, joka lisääntyy eli lieventyy tasaisesta painamisesta (mihin paikkaan?). Kuhmuja eli kasvanaisia navanseuduilla (tyrät).
30. **Kupeat**: ajettuneet, poltetta, (nystyröitä, kohju, tyrät: vanha tai äsken tullut; tyrävyö; paisuneet rauhaset, haavoja; alas valuneet eli turvonneet munat.
31. **Tarpeenteko**: umpeus eli ripuli, tuskallinen tai tuskaton vatsassa ja tarpeenteossa; kuinka monta tarpeentekoa vuorokaudessa; koska viimeksi; ulostusten ulkomuoto: kovia, pehmeitä, puuromaisia, papenaisia, juoksevia, limaisia, verensekaisia, valkoisenharmaita, viheriäisiä, mustia, erittäin löyhkäviä; sulamatonta ruokaa, matoja; päästääkö sairas allensa. Peräpukamanystyröitä, juoksua, limavuotoa, haavoja eli nahattomuutta, ulospullistunut peräsuoli.
32. **Kusen laatu ja väri**: niukka eri runsas, juoman paljouteen verrattuna; kirkasta, sameaa, sakeaa, kun sitä

heitetään, taikka vasta sitten kun se on jähtynyt; so-
raista, vedenväristä, vaaleankeltaista, punaisenruskeata,
veristä, niin että se värjää paidan punaiseksi tai kel-
taiseksi; lähteekö sitä usein tai harvoin, huokeasti tai
tuskallisesti ja kirvelemällä; tasaisesti tai keskeyty-
västi suihkuten; paljon tai vähän joka kerta; kusi-
umpi; kusenlähtö vastentahtoa.

Kusiputki: punoittava, kirvelevä, limavuotoa, haavoja.

Naisilla: juoksua, vetelää, sakeaa, pahaltahaisevaa;
syövyttävää; kohdunputoaminen.

33. **Selkä, Olkapää, Nivuset ja Lantio,** epämuodostuksia,
ryhä, köyristys, vinous, kivut ja vaivaloinen liikunto,
kylmyyden tunne sivuissa ja ristiluissa: painoa, vihlo-
misiä, poltetta.

34. **Käsivarret ja Sääret:** särkyä, vihlomisia, suonenvetoa;
puutumista, rampeutta; haavoja, rohtumia, ajettumista.
Kylmät eli lämpimät kädet ja jalat; polttavaa kuu-
metta käsi- ja jalkapohjissa; käsi- eli jalkahiki, joka
on äkkiä tauvonnut.

Jos sairas on lapsivuodevaimo eli imettäjä, niin an-
netaan sen ohessa tieto, koska lapsi syntyi, imettäkö
äiti, onko ja minkälaista on **jälkivuoto**, ovatko **rinnat**
kovat, punaiset, hellät, onko nisissä haavoja j. n. e.